

Jonas, Charlotte og Peter Asmussen, Øsby Næsvej 151, 6100 Haderslev,
cogp@bbsyd.dk

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET
Toldboden 2
8800 Viborg
Telefon: 72 40 56 00
nmkn@naevneshus.dk
www.nmkn.dk

25. januar 2017 • J.nr.: NMK-132-00809 • KlageID: 104195 • Ref.: KASSA-NMKN/lenyf

AFGØRELSE

i sag om miljøgodkendelse af slagtesvineproduktion på en ejendom beliggende i Haderslev Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter § 12 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Haderslev Kommunes afgørelse af 26. maj 2016 om miljøgodkendelse til etablering af slagtesvineproduktion på ejendommen matr. nr. 41, Sode, Halk, tilhørende Sodegade 19, 6100 Haderslev.

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Lovbekendtgørelse nr. 1205 af 28. september 2016 om Natur- og Miljøklagenævnet

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Haderslev Kommunes afgørelse af 26. maj 2016 om miljøgodkendelse til etablering af slagtesvineproduktion på matr. nr. 41, Sode, Halk, tilhørende ejendommen Sodegade 19, 6100 Haderslev, er den 23. juni 2016 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af omboende.

Klagepunkterne vedrører bl.a. gener i form af lugt, lyd og fluer og forringelse af ejendomsværdien som følge af generne, samt påvirkning af natur og bilag IV-arter og MRSA smittefare.

Til støtte herfor har klagerne bl.a. anført, at vinden ofte komme fra vest, hvorfor klagerne vil være væsentligt mere generet af lugt fra det planlagte byggeri end fra de nuværende landbrug.

Videre har klagerne anført, at der er en stor bestand af flagermus i området samt en nærliggende gravhøj, en sivmose i Hørup og Grarup Sø.

Endelig har klagerne henvist til, at samme landmand også har en ansøgning i høring om miljøgodkendelse om øgning af slagtesvinsbesætning fra 13.649 til 23.292 slagtesvin på adressen Sodegade 12.

Sagens oplysninger

Kommunens afgørelse

Haderslev Kommune har den 26. maj 2016 meddelt godkendelse til nyetablering af svineproduktion på en mark tilhørende husdyrbruget beliggende Sodegade 19, 6100 Haderslev.

Ansøgningen om godkendelse er indgivet den 17. december 2015 af Bram I/S, Grarup Overby 31, 6100 Haderslev, og omfatter etablering af to slagtesvinestalde med årlig produktion på 40.000 slagtesvin (31-112 kg), svarende til 1.122,11 DE og opførelse af en overdækket gyllebeholder på 3.000 m².

Staldene ønskes placeret på matr. nr. 41, Sode, Halk, ca. 1.300 meter nord for Hejsager og skal således ikke placeres ved husdyrbrugets eksisterende bygninger på Sodegade 19. Der er 962 meter til nærmeste enkeltliggende nabo.

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende, jf. godkendelsens side 10:

“Der ønskes en etablering af slagtesvineproduktionen på 40.000 slagtesvin (31-112 kg) svarende til 1122,11 DE.

Al husdyrgødning afsættes til biogasanlæg.

Der skal bygges to stalde på hver 5000 m², hvilket inkluderer foderfaciliteter. Hertil kommer en overdækket gyllebeholder på 3000 m³, der skal fungere som buffertank for biogasselskabet.

Projektet ønskes etableret som barmarksprojekt.”

Kommunen har i miljøgodkendelsen bl.a. fastsat følgende vilkår:

“1) Godkendelsen gives på vilkår af, at projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

[...]

6) Den årlige produktion på husdyrbruget må ikke overstige 40.000 producerede slagtesvin (31-112 kg), svarende til 1.122,11 DE, efter nugældende dyreenhedsberegninger.

7) I alle staldafsnit skal stierne indrettes med mindst 25 procent fast gulv. Det resterende areal i stierne skal være drænet/spaltegulv.

[...]

12) Der skal etableres et anlæg til svovlsyrebehandling af gylle fra begge stalde.

13) Svovlsyretanken skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Svovltanken skal placeres på en plads med støbt bund og være sikret mod påkørsel. Procestanken skal være forsynet med låg.

14) Der må kun anvendes svovlsyre.

15) Før svovlsyrebehandling må den gennemsnitlige pH-værdi i gyllen på månedsbasis maksimalt være 6,0. Alle målte pH-værdier før svovlsyrebehandling skal dog være mindre end 6,5.

16) Svovlsyrebehandlingsanlægget skal indstilles til at behandle gyllen til pH-værdi 5,5.

17) Svovlsyrebehandlet gylle må ikke opbevares sammen med ubehandlet gylle.

18) Svovlsyrebehandlingsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget

19) Gyllens pH-værdi skal registreres elektronisk før og efter hver svovlsyrebehandling. Der skal endvidere føres en elektronisk statistik, der som minimum indeholder oplysninger om de gennemsnitlige pH-værdier i gyllen på månedsbasis før svovlsyrebehandling.

20) Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten eller anden godkendt montør om serviceeftersyn af svovlsyrebehandlingsanlægget, herunder kalibrering af pH-målere. Svovlsyrebehandlingsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver fjerde måned. Serviceaftalen skal opbevares på husdyrbruget.

21) Tilsynsmyndigheden skal underrettes i følgende situationer:

- Den gennemsnitlige pH-værdi i gyllen på månedsbasis er større end 6,0 før svovlsyrebehandling.
- Der måles pH-værdier før svovlsyrebehandling, som er større end 6,5, i en sammenhængende periode på mere end 7 dage.
- Svovlsyrebehandlingsanlægget er ude af drift i en periode på med end 7 dage.

22) Data for pH-målinger, dokumentation for kalibrering af pH-måler samt kontrolrapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

[...]

28) Højden på bygninger og tekniske anlæg, herunder eventuelle siloer må ikke overstige 8,5 meter. Dog kan teltoverdækning af gylletank etableres i op til 9 m. højde.

29) Materialer på alle udvendige bygningssider, herunder tag, facader, gylletanke, siloer mv, skal udføres i dæmpede, mørke jordfarver og må ikke være blanke og reflekterende (glanstal max 22).

30) Der skal etableres beplantning som angivet på oversigtskortet i bilag 4³. Nye og eksisterende læhegn skal bevares og vedligeholdes. [...]

[...]

35) Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i intet punkt – målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Mandag-Fredag	kl. 07-18	8 timer (reference)	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07-14	8 timer (reference)	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14-18	8 timer (reference)	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07-18	8 timer (reference)	45 dB(A)

³ Bilaget er ikke medtaget i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

Alle dage	kl. 18-22	1 timer (reference)	45 dB(A)
Alle dage	kl. 22-07	0,5 timer (reference)	40 dB(A)
Spidsværdi	kl. 22-07	-	55 dB(A)

36) Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller - beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i vilkår 35 er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller - beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen.

[...]

38) Der må ikke etableres ovenlys i tagflader og alle lyskilder skal afskærmes, sådan at lyset rettes nedad og ikke blænder eller forstyrrer udenfor matriklen.

[...]

40) På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal som minimum ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Skadedyrslaboratoriet; <http://www.dpil.dk/dpil2005/sporgom.htm>.

41) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

[...]

44) Husdyrgødning skal løbende overføres til opbevaringsanlæg på biogasanlægget.

45) Gyllebeholderen skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle samt fjernelse af bundfald. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Kommunen underrettes straks herom.

[...]"

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om landskabelige interesser, jf. godkendelsens side 22-26:

"2.2.2 Landskabet og planforhold

[...]

Ansøgers tekst

[...]

Erhvervsmæssigt nødvendigt

Ejer af ejendommen, ejer yderligere ejendomme hvor der produceres smågrise. Det er disse smågrise som der ønskes mulighed for at færdigfede, hvorved virksomheden kan fede alle producerede smågrise til færdige slagtesvin. Dette betyder at virksomheden ikke er afhængig af andre, hvilket er med til at sikre driften af virksomheden for fremtiden.

[...]

Haderslev Kommunes vurdering

Der er ansøgt om etablering af to stalde til slagtesvineproduktion på hver 5000 m² og max. 7 m høje med 20° taghældning, samt en gyllebeholder på 3000 m³ og max 9 m høj teltoverdækning. Projektet ønskes etableret som barmarksprojekt på matrikel 41, Sode, Halk. Placeringen er begrundet med, at den nødvendige geneafstand for lugt ikke kan overholdes ved fire boliger uden landbrugspligt efter landbrugslovens regler samt ved samlet bebyggelse i Hejsager, hvis staldene etableres i tilknytning til eksisterende bygninger på Sodegade 19. Etablering af lugtrensning vil kunne løse lugtgenerne ved samlet bebyggelse, men det vil ikke kunne reducere lugtgenerne ved de nærmeste boliger tilstrækkeligt. Endelig vil en placering i tilknytning til eksisterende bebyggelse på Sodegade 19 udelukke yderligere udbygning af ejendommen, idet der ligger flere andre boliger uden landbrugspligt lige udenfor den beregnede geneafstand, ligesom der ligger mange boliger i Hejsager, der vil blive berørt af en udvidelse. Haderslev Kommune har på denne baggrund vurderet, at der er en særlig begrundelse for at etablere staldbygningerne uden tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Matriklen er beliggende i et område, der er udpeget som uforstyrret landskab, jf. retningslinie 5.1.4 i kommuneplan 2013. Det betyder at etablering af større byggerier, veje og tekniske anlæg skal undgås. Erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri kan dog etableres under hensyn til værdierne i det omgivende landskab. Haderslev Kommune vurderer på baggrund af ansøgers oplysninger, at produktionen er erhvervsmæssig nødvendig.

[...]

Landskabet er med sin åbne og uforstyrrede karakter sårbart overfor markante og høje bygninger og tekniske anlæg, som vil dominere landskabsoplevelsen. Ud fra en landskabsfaglig vurdering vil det derfor være mest hensigtsmæssigt at placere de ansøgte bygninger i tilknytning til den øvrige bebyggelse langs Hejsager Næsvej.

Da der (på grund af at det ikke er muligt at overholde lugtgeneafstanden til nærmeste boliger uden landbrugspligt) ikke kan findes alternative placeringer i tilknytning til eksisterende bebyggelse vurderer Teknik og Miljø imidlertid, at det ansøgte projekt kan indpasses i det uforstyrrede landskab på følgende betingelser, hvilket fastsættes som vilkår.

- Højden på bygninger og tekniske anlæg, herunder eventuelle siloer må ikke overstige 8,5 meter. Dog kan teltoverdækning af gylletank etableres i op til 9 m. højde.
- Materialer på alle udvendige bygningssider, herunder tag, facader, gylletanke, siloer mv, skal udføres i dæmpede, mørke jordfarver og må ikke være blanke og reflekterende (glanstal max 22).
- De eksisterende læhegn langs det nordlige og sydlige skel skal bevares og vedligeholdes. Udgåede planter skal således erstattes ved nyplantning af egnstypiske løvfældende træer og buske. Læhegnene skal genetableres/suppleres, sådan at de levende hegn strækker sig i hele grundstykkets længde. (dog kan beplantning undlades op til 3 m fra vejskel).
- Der må ikke etableres ovenlys i tagflader og alle lyskilder skal afskærmes, sådan at lyset rettes ned ad og ikke blænder eller forstyrrer udenfor matriklen."

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om lugt, jf. godkendelsens side 29:

"2.4.1 Lugt

Ansøgers tekst

Der er 962 meter til nærmeste enkeltliggende nabo, samt 1.410 meter til nærmeste samlede bebyggelse (Hejsager) og 2.823 meter til nærmeste byzone (Øsby), afstandene er beregnet som vægtede gennemsnitsafstande. Den ukorrigerede geneafstand, som beregnes i husdyrgodkendelse.dk, til nærmeste nabo er beregnet til 693 meter og til samlet bebyggelse og byzone er den henholdsvis 1.239 og 1.578 meter.

Herved vil produktionen ikke medføre væsentlige lugtgener for naboerne.

[...]

Haderslev Kommunes vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt, jf. ansøgningmaterialet ovenfor. Haderslev Kommune vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vurderes at medføre væsentlige gener for naboerne.

Der etableres delvist fast gulv og overdækning af gyllebeholder med telt, hvilket forventes at reducere lugtemissionen."

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om støj, jf. godkendelsens side 30-31:

"2.4.2 Støj

[...]

Haderslev Kommunes vurdering

De væsentligste støjklender er foderindblæsning, foderanlæg, ventilation og transport.

Haderslev Kommune vurderer, at støjen forbundet med driften ikke vil være til gene for omkringboende på baggrund af ovenstående beskrivelse.

For at sikre omboende, hvis der opstår støjgener fra husdyrbruget, stilles vilkår om, at de vejledende støjgrænser fra miljøstyrelsen skal overholdes."

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om fluer, jf. godkendelsens side 31-32:

"2.4.4 Fluer og skadedyr

Ansøgers tekst

Bekæmpelse af skadedyr fortages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer.

Kemisk fluebekæmpelse fortages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Der anvendes rovfluer.

Bekæmpelse af rotter fortages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi retningslinjer.

[...]

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at ansøger søger at minimere gener fra fluer og skadedyr, hvilket fastholdes gennem vilkår om ryddelighed og vilkår om, at overholde retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Århus Universitet, Institut for Agroøkologi. Bemærk at sidstnævnte retningslinjer opdateres årligt.”

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om ammoniakpåvirkning af natur, jf. godkendelsens side 40-43:

”2.5.4.2 Påvirkning af natur

[...]

Haderslev Kommunes vurdering

Beskyttede naturtyper efter Husdyrgodkendelsesloven

[...]

Tabel 1: Ammoniakdeposition til kategoriseret natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
<i>Kategori 1</i>					
Elle- og askeskov	2 km Ø og SØ	0,1	0,1		10-20
<i>Kategori 2</i>					
Overdrev	6,1 km V	-			10-20
<i>Kategori 3</i>					
Pot. N-følsom skov	558 m N	< 1	< 1		
Overdrev	1200 m NV	0,1	0,1		10-20

[...]

Kategori 1 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 1 er aske- og elleskov nordøst for Bankel Nor, som ligger indenfor Natura 2000 området Lillebælt. Den findes ca. 2 km øst for det ansøgte projekt. Skovområdet modtager ifølge beregninger i ansøgningssystemet en ammoniakdeposition og merdeposition på 0,1 kg N/ha/år fra det ansøgte projekt. Der ligger ét andet større husdyrbrug med mere end 200 DE mellem den nærmeste kategori 1 natur og det nye anlæg til Sodegade 19. Afskæringskriteriet til kategori 1 naturtypen er der med 0,2 kg N/ha/år. Det vurderes på den baggrund, at skovnaturtypen ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 2 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 2 er et overdrev, som findes ca. 6,1 km vest for det ansøgte projekt. Overdrevet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes derfor, at overdrevets naturtilstand ikke vil ændre sig som følge af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 3 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 3 er en potentiel ammoniakfølsom skov som findes ca. 558 m nord for det ansøgte anlæg. Skoven er ikke besigtiget for at afgøre om der er tale om en ammoniak følsom skov, men den har eksisteret tilbage i 1880'erne, så der er tale om et gammelt skovområde, som potentielt er omfattet af kategori 3 naturtypen ammoniakfølsom skov.

Ca. 1200 m nord for anlægget ligger en kategori 3 mose, som ifølge beregninger i husdyrgodkendelse.dk, modtager en øget og samlet deposition på 0,1 kg N/ha/år. Derudfra er det estimeret at skovområdet vil modtage en ammoniakdeposition og mer-deposition på < 1 kg N/ha/år i forbindelse med det nye anlæg. Se tabel 1⁴.

Da moserne modtager en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år er husdyrgodkendelseslovens krav overholdt. Det vurderes på den baggrund, at skovens tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

[...]

Tabel 2: Ammoniakdeposition til § 3 natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Eng	392 m NV	< 1	<1	14,9	15-25
Sø1	237 m N	1,5	1,5	14,9	-
Sø2	257 m N	0,9	0,9	14,9	-

[...]

Det nærmest beliggende § 3 beskyttede naturområde, som ikke er kategoriseret natur, er to søer, som findes ca. 237 og 250 m nord for det nærmeste staldafsnit. Søerne modtager, ifølge beregninger i husdyrgodkendelse.dk, en øget deposition på hhv. 1,5 og 0,9 kg N/ha i forbindelse med projektet.

Søerne er analyseret ud fra luftfoto. Sø1 er ca. 761 m² og sø 2 er ca. 500 m². De ligger begge uden væsentlige terrænfald i forbindelse med dyrkede marker – sø 1 er omgivet af dyrket mark, mens sø 2 ligger op til et levende hegn i en dyrket mark. Sø 1 ligger lysåbent, mens sø 2 er helt overgroet af skyggende vedplanter. Der er ikke registreret padder i søerne, men da der er mange observationer af løvfrøer i området vurderes det, at søerne potentielt kan være yngle- eller rastesteder for løvfrøer.

⁴ Tabellen er ikke medtaget i natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

Baggrundsbelastningen i området er 14,9 kg N/ha/år. Der findes ingen egentlig tålegrænse for søer beliggende i det dyrkede land og det vurderes at hovedkilden til næringsberigelse af søerne er overfladevand fra de dyrkede arealer, dels som vand, der løber på jordoverfladen til vandhullerne, dels som næringsberiget overfladevand, der løber til via rodzonen på dyrkede arealer.

Ifølge DMU notat af 26/06 2005 er der ingen målbar ændring af § 3 natur ved en afsætning af ammoniak på mindre end ca. 1 kg N/ha/år. Ved det ansøgte projekt er det beregnet at der vil være en mer-deposition på 1,5 kg N/ha/år til søerne. Da søerne ligger i forbindelse med dyrkede marker vurderes det, at der ikke er tale om særligt ammoniakfølsomme søer med sårbar naturtilstand, som ville kunne ændre tilstand af en begrænset mer-deposition på 1,5 kg N/ha/år.

Ammoniak fra det ansøgte anlæg vurderes således ikke at forringe naturtilstanden væsentligt i søerne beliggende i nærheden.

Der stilles derfor ikke skærpende vilkår.

I øvrigt findes der et beskyttet engområde ca. 392 m nordvest for ejendommen. Ud fra den beregnede ammoniakdeposition (på 1,5 kg N/ha/år) til søerne, som ligger væsentligt nærmere det ansøgte anlæg end engen gør, estimeres det, at engarealet ikke vil blive belastet med en øget deposition på over 1 kg N/h/år. Ferske enge har en tålegrænse på mellem 15 og 25 kg N/ha/år, og engens tålegrænse er således ikke overskredet af baggrundsbelastningen. Det vurderes på den baggrund, at engens tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Sodegade 19.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår."

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende om påvirkning af bilag IV-arter, jf. godkendelsens side 44-45:

"Bilag IV arter

[...]

Padder

Følgende bilag IV-padder har i henhold til faglig rapport nr. 635 naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune: Spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse og stor vandsalamander.

I området omkring anlægget findes der mange naturlige mindre søer og der er registreret løvfrøer adskillige steder, særligt syd for det ansøgte og omkring Bankel Nor. Øst for Bankel Nor er der også registreret stor vandsalamander og spidssnudet frø. Strandtudsen findes i øvrigt i småsøerne på strandengene øst for Bankel Nor. Der er ingen observationer af bilag IV padder indenfor 1000 m fra det ansøgte anlæg og det er vurderet at ammoniak fra anlægget ikke vil påvirke de nærmeste søer, som potentielt kan være paddevandhuller væsentligt.

Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for bilag IV-padder ikke vil blive beskadiget eller ødelagt af ammoniak fra anlægget.

Andre bilag IV-arter

Udover paddearter kan der også jf. Håndbog om bilag IV arter findes flere arter af flagermus, samt markfirben i området omkring ejendommen.

[...]

Markfirbenets levevilkår og dermed udbredelsesområde vil kunne påvirkes af projekter, som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer. Ligeledes vil projekter som påvirker sten og jorddiger samt levende hegn kunne påvirke arternes yngle- og rasteområder. Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Da projektet ikke indebærer ændring på de opdyrkede eller ikke opdyrkede arealer, ændring af jord- og stendiger, levende hegn, fældning af gamle træer eller nedrivning af ældre bygninger eller i øvrigt ændrer på forhold, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus eller markfirben. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for de nævnte bilag IV-arter ikke vil blive beskadiget eller ødelagt, som følge af det ansøgte anlæg.

Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra anlæggets ammoniakdeposition er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 samt § 11, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen regler herom."

Kommunens bemærkninger til klagen

Haderslev Kommune har den 27. juli 2016 indsendt følgende bemærkninger i anledning af klagen:

"Der er fastsat vilkår vedr. støj fra anlæg og den interne transport på ejendommen jf. afsnit 2.4.2. I tilfælde af konstaterede overskridelser, skal der på Sodegade 19 foretages støjdæmpende tiltag. Støj forventes dog ikke at blive et problem, med den afstand, der er til naboer.

Der er udført beregninger af lugtemissionen fra husdyrbruget i Husdyrgodkendelse.dk jf. afsnit 2.4.1 Lugt. Det fremgår heraf, at lovens afstandskrav til nærmeste beboelser er overholdt, og der er fastsat vilkår til fastholdelse af tiltag til begrænsning af lugtgener.

Der er fastsat krav til bekæmpelse af fluer i afsnit 2.4.4, som svarer til de normale krav til fluebekæmpelse. Kommunen vurderer, at der ikke er behov for yderligere regulering i den konkrete sag.

Der er undersøgt flere alternative placeringer af svinestaldene også i tilknytning til eksisterende bygninger. Placeringerne er primært vurderet i forhold til lugtgener og indpasning i landskabet. Som det fremgår af afsnit 2.2. Angående lokalisering er det vurderet, at den valgte placering er den mest hensigtsmæssige. Ejendommen er placeret på eksisterende mark, og der ligger ikke beskyttede naturtyper i området eller andre bindinger på arealet, hvor ejendommen ønskes etableret, som er til hinder for at meddele miljøgodkendelse til det ansøgte.

Der er udført en vurdering i forhold til påvirkning af natur i afsnit 2.5.4.2 på baggrund af en række beregninger på ud fra afsætningen af ammoniak i de nærmeste naturtyper. Afsætningerne er beregnet i husdyrgodkendelse.dk. Samlet vurderes det at påvirkningerne af den omkringliggende natur er af underordnet karakter. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV, herunder flagermus.

Korteste afstand mellem staldanlægget på Sodegade 19 og det nærmeste fredede fortidsminde er ca. 800 m. Haderslev Kommune har vurderet at den store afstand bevirker at projektet er af underordnet betydning for beskyttelsen af fortidsminde.

Der er efter lovgivningen ikke mulighed for at tage stilling til spørgsmål om eventuel værdiforringelse af fast ejendom. Hvilket Miljøklagenævnet også har fastslået i afgørelsen med J.nr. MKN-100-00112.

Natur og miljøklagenævnet anførte, at der ikke i en godkendelsesbehandling kan tages hensyn til en eventuel MRSA-smitterisiko for omboende (26.10.2015 – NMK-132-00705).

Sodegade 19 og Sodegade 12 ligger på hver sine selvstændige matrikler og er 2 ejendomme. Driftsbygningerne til Sodegade 12 ligger samlet og i tilknytning til stuehuset på Sodegade 12. Haderslev Kommune har vurderet, at det var muligt at behandle de 2 anlæg særskilt og henviser til Natur og miljøklagenævnets afgørelse af 10.11.2015 – NMK-131-00191.”

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Indledende bemærkninger

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og kræver en godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, stk. 2.

Det følger af husdyrbruglovens § 13, at der skal ske en samlet godkendelse af flere ejendommers anlæg, såfremt det ansøgte anlæg teknisk og forureningsmæssigt er forbundet med en anden ejendoms anlæg, som indgår i samme bedrift

Natur- og Miljøklagenævnet har i NoMO nr. 68 udtalt, at anlæg til husdyrproduktion på en selvstændigt matrikuleret ejendom som udgangspunkt skal vurderes for sig selv. For at anlæg til husdyrproduktion på to eller flere forskellige ejendomme kræver en samlet godkendelse/tilladelse efter husdyrbruglovens § 13, skal der være tale om et integreret produktionsfællesskab indrettet på en sådan måde, at det reelt ikke er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hvert anlæg for sig. På baggrund af oplysningerne fra Haderslev Kommune om, at det er muligt at behandle de 2 landbrugsejendomme på Sodevej 19 og Sodevej 12 særskilt i godkendelsesmæssig sammenhæng, er det nævnets vurdering, at nærværende ansøgningssag skal behandles særskilt.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Godkendelsen skal indeholde vilkår, der sikrer, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at kravene i husdyrbruglovens § 19 opfyldes, jf. husdyrbruglovens § 27.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

De nærmere regler om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 56, stk. 1, at Natur- og Miljøklagenævnet behandler sager efter de hidtil gældende regler, når anmeldelsen eller ansøgningen om tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug er modtaget af kommunalbestyrelsen før den 15. januar 2016. Da ansøgningen om godkendelse af husdyrbruget er indsendt til kommunalbestyrelsen den 17. december 2015, er henvisningerne i det følgende til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen derfor en henvisning til den dagældende bekendtgørelse, dvs. bekendtgørelse nr. 1541 af 10. december 2015 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Bemærkninger til klagepunkterne

Natur- og Miljøklagenævnet har behandlet klagen under følgende punkter:

1. Støj
2. Lugt
3. Fluor
4. Landskab
5. Ammoniakupåvirkning af bilag IV-arter
6. Ammoniakupåvirkning af naturområder
7. Øvrige forhold

Støj

Efter husdyrbruglovens § 23, nr. 3, skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 eller § 12 varetage hensynet til begrænsning af eventuelle gener for naboer, bl.a. støjgener.

Haderslev Kommune har i miljøgodkendelsens vilkår 35-36 fastsat vilkår om støj fra husdyrbruget. Vilkårene er fastsat med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder. Kommunen har vurderet, at der med disse vilkår i tilstrækkeligt omfang er taget hensyn til omgivelserne.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte yderligere vilkår med henblik på begrænsning af støjgener.

Lugt

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, overskrides.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både Miljøstyrelsens lugtmodel (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Det fremgår af godkendelsen, at der er foretaget lugtberegninger i det elektroniske ansøgningssystem www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne viser, at lugtbeskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, er overholdt i forhold til alle tre genekategorier – byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone m.v. og enkeltboliger.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på den baggrund, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige lugtgener, hvis de af kommunen fastsatte vilkår overholdes. Nævnet lægger herved vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder m.v. inden for de udregnede lugtgeneafstande, og at der ikke er grundlag for at antage, at husdyrbrugets lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Fluer

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, jf. bilag 2, punkt H33 og H34, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om fluebekæmpelse og anden skadedyrsbekæmpelse.

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige fluegener for de omkringboende, så længe ansøger overholder de i godkendelsen angivne foranstaltninger samt de af kommunen fastsatte vilkår (vilkår 40 og 41). Nævnet har herved lagt vægt på, at forebyggelse af flueplage først og fremmest kræver en god gødningshåndtering samt en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester. Et husdyrbrug må i øvrigt sikre, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer.

Landskab

Bestemmelsen i husdyrbruglovens § 19 giver mulighed for, at hensynet til landskabelige værdier kan varetages ud fra eksempelvis et æstetisk, kulturhistorisk eller geologisk synspunkt⁵. I tilknytning hertil fremgår det ligeledes af husdyrbruglovens § 23, nr. 4, at vurderingen af bl.a. en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 også omfatter hensynet til de landskabelige værdier.

Ved opførelse af ny bebyggelse på et husdyrbrug uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer - og ved opførelse af ny bebyggelse, der ikke er erhvervsmæssigt nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom - skal kommunen ved vurderingen af bl.a. en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 sikre, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes, jf. lovens § 22, stk. 1. I relation til erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, skal kommunen vurdere beliggenheden og udformningen af det ansøgte, jf. husdyrbruglovens § 22, stk. 2.

Der er ikke med bestemmelsen i husdyrbruglovens § 22 tiltænkt nogen ændring af den hidtidige landzoneadministration, jf. planlovens § 35.

Af lovforslaget til husdyrbrugloven fremgår bl.a. følgende om § 22:

”Kravet om kommunalbestyrelsens vurdering gælder kun det landbrugsbyggeri, som kræver landzonetilladelse efter den gældende planlov. Efter lovforslagets § 22, stk. 1, kræves således en vurdering af virkningerne på de landskabelige værdier i følgende tilfælde:

- 1) Erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.
- 2) Bebyggelse, der ikke er erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommens drift, herunder meget store landbrugsbygninger med industriel karakter eller fællesanlæg, der knytter sig til driften på flere ejendomme.

Det betyder, at erhvervsmæssigt nødvendigt landbrugsbyggeri, som opføres i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, ikke skal vurderes efter § 22.”

⁵ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55), Folketingsåret 2006-2007, særtrykket, side 66.

Udgangspunktet er, at landbrugsbygninger skal placeres i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør en hensigtsmæssig helhed. Der gælder således et krav om en særlig begrundelse for placering af erhvervsmæssigt nødvendige bygninger uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

Kommunen skal i hver enkelt sag konkret vurdere, om der foreligger den fornødne særlige begrundelse for at fravige udgangspunktet om opførelse af ny bebyggelse i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. Vurderingen af ansøgninger om opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige bygninger skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt muligt forsvarligt⁶.

Landskabelige hensyn indgår blandt de forhold, som efter husdyrbruglovens § 31, jf. lovens § 19, kan føre til, at der skal meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse/godkendelse efter lovens §§ 10, 11 eller 12.

Miljøgodkendelsen vedrører etablering af to stalde til slagtesvineproduktion på hver 5.000 m² og max. 7 m høje med 20° taghældning, samt en gyllebeholder på 3.000 m³ og max 9 m høj teltoverdækning.

Haderslev kommune har vurderet, at produktionen er erhvervsmæssig nødvendig. Af miljøgodkendelsen fremgår desuden, at placering uden tilknytning til eksisterende byggeri er begrundet i, at geneafstanden for lugt ikke kan overholdes, såfremt staldene etableres i tilknytning til eksisterende bygninger på Sodegade 19. Videre fremgår, at placering i tilknytning til eksisterende bygninger vil udelukke yderligere udbygninger af ejendommen. Kommunen har på den baggrund fundet, at der er særlig begrundelse for at etablere staldbygninger uden tilknytning til eksisterende bebyggelse.

Staldene ligger inden for uforstyrrede landskaber, og kommunen har fundet, at det ansøgte anlæg kan indpasses uforstyrret heri, såfremt de i godkendelsen fastsatte vilkår overholdes.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at der ikke med projektet sker en tilsidesættelse af de landskabelige værdier.

Bilag IV-arter

Efter husdyrbruglovens § 23, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder.

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets⁷ bilag IV, litra a), jf. § 10, stk. 1, nr. 1, jf. § 7, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen⁸. Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

⁶ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55), Folketingsåret 2006-2007, særtrykket, side 67-68.

⁷ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer

⁸ Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Kommunen har vurderet, at ammoniakdepositionen fra anlægget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag, samt at ammoniakdepositionen ikke vil skade arter opført på habitatsdirektivets bilag IV.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Ammoniakpåvirkning af natur

Efter husdyrbruglovens § 23, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder.

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. § 6, stk. 1, jf. § 7, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen⁹. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. ammoniak, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, overskrides.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, er der fastsat et ammoniakbeskyttelsesniveau, der i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven skal anvendes ved vurderingen af, om det ansøgte vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger. Af bekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, fremgår bl.a. følgende:

"A. Beskyttelsesniveau for ammoniak

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

- a) Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af § 11 og § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- b) Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- c) Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug."

[...]

⁹ Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

2. Ad. b. Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 1-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Internationale naturbeskyttelsesområder er fællesbetegnelse for de habitatområder og fuglebeskyttelsesområder (kaldet Natura 2000-områder), som er udpeget til opfyldelse af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver, samt Ramsarområder. De danske Ramsarområder ligger alle inden for de udpegede fuglebeskyttelsesområder og beskyttes som disse.

De Natura 2000-naturtyper, som omfattes af § 7, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, er afgrænset til de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. § 7, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, omfatter indtil videre følgende Natura 2000-naturtyper uanset størrelse:

[...]

Kategori 2-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Det drejer sig om naturtyperne: Højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

Ved beregningen af, om en hede eller et overdrev er større end henholdsvis 10 ha og 2,5 ha, er det alene naturtypen hede eller overdrev, der indgår. Det er således kun heder, der i sig selv er større end 10 ha, og overdrev, der i sig selv er større end 2,5 ha, der er omfattet.

3. Ad c. Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 3-natur: Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1- eller kategori 2-natur.

For ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1- eller kategori 2-natur, skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav. Kommunen skal konkret vurdere følgende beskyttede, ammoniakfølsomme naturtyper uden for de internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter § 3 i lov om naturbeskyttelse. Kommunen skal også konkret vurdere ammoniakfølsomme skove, der er beliggende uden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Ved den konkrete vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser, og ved vurdering af om der skal stilles krav til den maksimale N-merdeposition på naturområder omfattet af kategori 3-natur, skal kommunen inddrage alle følgende 4 kriterier:

1) det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative om-

- råder og/eller værdifulde kulturmiljø samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
- 2) om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
 - 3) det aktuelle naturområdes naturkvalitet og
 - 4) kvælstofbidrag til området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødeskes.

Kriterierne inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.

Kommunen skal i sin begrundelse for at stille skærpede krav til en ammoniakfølsom naturtype omfattet af kategori 3 redegøre for naturtypens status i forhold til de ovennævnte 4 kriterier."

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsætter følgende krav til ammoniakdepositionen for hhv. kategori 1, 2 og 3-natur:

"4. Krav til ammoniakdepositionen for de forskellige ammoniakfølsomme naturtyper, jf. kategori 1-, kategori 2- og kategori 3-natur

Tabel 3. Krav til ammoniakdepositionen i de forskellige områder. Med "totaldeposition" menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med "merdeposition" menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager) som følge af det ansøgte.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

*) Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel) [...]."

Nævnet bemærker indledningsvist, at husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak ikke omfatter bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen om ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur må dog efter nævnets opfattelse forstås og administreres i lyset af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og § 65, stk. 3, og den hertil knyttede praksis. Det må således antages, at det ikke har været hensigten med ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur at give kommunerne adgang til at godkende ansøgninger efter husdyrbrugloven om projekter, hvis realisering vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed forudsætter dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3.

Kommunens ammoniakberegninger fremgår af tabel 1 og 2 på miljøgodkendelsens side 41 og 42. Kommunen har foretaget ammoniakberegninger til en elle- og askeskov (ca. 2 km øst for det ansøgte projekt), et overdrev (ca. 6,1 km vest for det ansøgte projekt) og en potentiel ammoniakfølsom skov (ca. 558 m nord for det ansøgte anlæg) samt et overdrev (ca. 1200 m nord for anlægget). Videre har Kommunen foretaget ammoniakberegninger til en eng (ca. 392 m nordvest for ejendommen) og to søer (ca. 237 m og 250 m nord for det nærmeste staldafsnit).

Kommunen har vurderet, at naturarealerne beliggende i kategori 1 og 2 overholder de i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsatte krav til ammoniakdepositionen. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Kommunen har videre foretaget en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav til den maksimale merdeposition til søerne, som har en merdeposition på 1,5 kg N/ha/år. Kommunen har vurderet, at søerne ligger i forbindelse med dyrkede marker, og derfor ikke er ammoniakfølsomme med sårbar naturtilstand. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Nævnet bemærker, at Sivmosen i Hørup og Grarup Sø, som nævnt i klagen, ligger henholdsvis 2000 meter og 1300 meter fra den ansøgte svinestald. Områderne ligger således længere væk end de øvrige naturområder, som fremgår af kommunens godkendelse.

Øvrige forhold

Natur- og Miljøklagenævnet kan ved afgørelser om miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven kun tage stilling til forhold, der er omfattet af husdyrbrugloven, og tager derfor ikke stilling til klagepunkterne vedrørende værdiforringelse af naboejendommen og sundhedsfare, herunder MRSA-smitte.

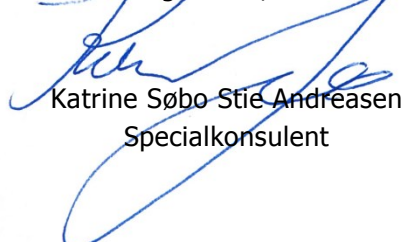
Desuden bemærker Natur- og Miljøklagenævnet, at det påhviler kommunen at føre tilsyn med, at såvel reglerne i husdyrlovgivningen som godkendelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri overholdes. Kommunen kan meddele påbud m.v. efter reglerne i husdyrbruglovens kapitel 4. Klage over den måde, hvorpå kommunen udøver tilsynspligten, kan indgives til Statsforvaltningen.

Efter nævnets vurdering er der - ud over de ovenfor behandlede klagepunkter - ikke med klagerne fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af kommunens afgørelse.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Haderslev Kommunes afgørelse af 26. maj 2016 om miljøgodkendelse til etablering af slagtesvineproduktion på ejendommen Sodegade 19, 6100 Haderslev.

Annette Nørby
Ankechef

Katrine Søbo Stie-Andreasen
Specialkonsulent

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Bram I/S, Grarup Overby 31, 6100 Haderslev, jesper@bbram.dk
Haderslev Kommune v/ miljømedarbejder Håkon Karlsen, hgka@haderslev.dk og
post@haderslev.dk
Jonas, Charlotte og Peter Asmussen, Øsby Næsvej 151, 6100 Haderslev, cogp@bbsyd.dk